

**Skjøtselplan for Bjøringsetra, aust, Aure
kommune, Møre og Romsdal fylke.**

Bioreg AS Rapport 2011 : 28

BIOREG AS

Rapport 2011:28

Utførende institusjon: Bioreg AS http://www.bioreg.as/	Kontaktpersoner: Finn Oldervik	ISBN-nr. 978-82-8215-175-7
Prosjektansvarlig: Finn Oldervik 6693 Mjosundet Tlf. 71 64 47 68 el. 414 38 852 E-post: finn@bioreg.as	Oppdragsgiver: Fylkesmannen i Møre og Romsdal ved Geir Moen	Dato: 27.10.2011
Referanse: Oldervik, F.G. & Folden, Ø. 2011. Skjøtselsplan for Bjøringsetra, aust, Aure kommune Møre og Romsdal Fylke. Bioreg AS rapport 2011 : 28. ISBN; 978-82-8215-175-7.		
Referat: Rapporten skildrar naturverdiar og artsmangfald for seterstølen til gnr 27/1, Bjøringsetra, aust. Vidare gjer rapporten greie for dei skjøtselstiltaka som bør setjast i verk for å taka vare på dei biologiske verdiane som er knytt til lokaliteten.		
4 emneord: Kulturlandskap Naturtype Skjøtsel Slåttemark		

Figur 1. Foto; Finn G. Oldervik 23.07.2010. Biletet er teke mot nordvest og viser noko av den frodige blomsterenga på stølen. Seterskylet i bakgrunnen høyrer til den andre stølen.

Innhold

Innhold	3
Forord	4
A. Generell del	5
Slåttemarksutformingar på Vestlandet	5
Generelle råd ved skjøtsel og restaurering av verdifulle slåttemarker	6
B. Bjøringsetra, aust	8
SØKBARE EIGENSKAPAR	8
SKJØTSELSPLAN	10
Kjelder	12
Litteratur:	12
Muntlege kjelder:	12
Internett:	12
Ortofoto/kart.....	13
Bilete	13

Forord

I samsvar med ei nasjonal handlingsplan for å taka vare på dei attverande slåttemarkane i Noreg vart det teke initiativ til å lage dei første skjøtselsplanane for Møre og Romsdal alt i 2010. Det er Fylkesmannen ved Geir Moen som samordnar dette arbeidet i fylket. Når det gjeld denne slåttemarklokaliteten på Bjøringsetra, så har vi oppsøkt den mange gonger tidlegare, men vi har likevel funne det naudsynt å gjera nokre supplerande undersøkingar der. Diverre har det ikkje vore muleg å få tak i eigaren slik at vi kunne ha oppsøkt lokaliteten i lag. Vedkomande eigar har ovanfor Fylkesmannen gjeve uttrykk for at han vil driva skjøtsel på stølen på sin måte.

Den aktuelle lokaliteten ligg ved sida av og rett aust for stølen til nabogarden på Bjøringen og er eksponert rett mot sør. Stølane ligg litt aust og opp for det ganske store Bjøringvatnet. Skjøtselsplanen for området har som hovudoppgåve å taka vare på det opphavlege artsmangfaldet, og da ved ein skjøtselsmåte som liknar mest mogleg på den tradisjonelle, dvs. med minimal gjødsling og relativt sein slått, samanlikna med dagens siloslått. Eventuelt kan det vera aktuelt å supplera med litt vår- og haustbeite om mogleg.

Vi vil med dette få takke Fylkesmannen i Møre og Romsdal v/Geir Moen for oppdraget og for eit godt samarbeid om prosjektet. Så vil vi også rette ein takk til tidlegare eigar og brukar av den aktuelle slåttemarka for velvilje og tålmod når vi har ringt og mast om opplysningar.

Mjosundet i Aure 27. oktober 2011

Tingvoll 27.oktober 2011

For Bioreg AS

Finn Gunnar Oldervik

Øystein Folden

A. Generell del

Slåttemarker er areal som vert regelmessig slått. Semi-naturleg slåttemark eller såkalla natureng, er slåttemarker som er forma gjennom rydding og lang tids tradisjonell slått. Dei er ofte overflatelydda, men ikkje oppdyrka og tilsådd i seinare tid, og ikkje eller svært lite gjødsla. Dei vert slått seint i sesongen. Slåttemarkene vert eller vart gjerne haustbeita og ofte også vårbeita. Korleis slåttemarkene har vore skjøtta varierer noko frå stad til stad og frå landsdel til landsdel. Slåttemarkene er urte- og grasdominerte og oftast svært artsrike. Dei kan vere opne eller tresette.

Tresette slåttemarker med styvingstre som vert hausta ved lauving er i dag svært sjeldne. Slike såkalla lauvenger vart gjerne beita om våren, slått ein gong seint om sommaren og beita om hausten. I tillegg vart greinene på trea hausta til fôr med eit tidsintervall på 5-8 år. I gammal tid spelte også myr ei viktig rolle som slåtteareal (slåttemyr). Dei fleste jordvassmyrane i Noreg har tidlegare vore slått, men myrslåtten tok i stor grad slutt for ganske lenge sidan og vart praktisert berre nokre få stader fram til slutten av 1950-åra. Nokre av slåttemyrane gror att, medan andre endrar seg mindre, her er det truleg få tydelege biologiske spor frå slåttedrifta. Det er registrert få lauvenger og slåttemyrar som framleis er i hevd.

Dei ulike slåttemarkene høyrer til blant våre mest artsrike naturtypar, og er viktige også for andre organismar enn karplantar. T.d. er rundt 70 prosent av dagsommarfuglane våre knytt til open engvegetasjon (særlig urterik slåttemark) og fleire vadefuglar brukar strandenger (slått eller beita) som hekkeområde og rasteplassar under trekket. I tillegg har slåttemarker mykje å seia for mange truga artar av beitemarksopp. Slåttemark kan ikkje erstattast av beitemark fordi dei inneheld vegetasjonstypar og fleire artar som ikkje klarer seg i område som berre vert beita. Samanlikna med naturbeitemark har slåttemark generelt det høgaste artsmangfaldet og dei største bestandane av fleire truga engartar. Gjennom historia har slåttemark vore, og vil framleis vere, om vi tek vare på dei, viktige "levande genbankar". I tillegg er dei berekraftige økosystem som har vore eit nøkkelement i norsk landbruk i fleire tusen år. Men driftsendringar på 1900-talet har ført til at slåttemark no er mellom våre mest truga naturtypar.

Slåttemarksutformingar på Vestlandet

Den store variasjonen i slåttemarksvegetasjonen i Noreg er enno berre delvis kartlagt. I det følgjande har vi likevel prøvd å peike på nokre utformingar av slåttemarksvegetasjon som er særeigne for Vestlandet og dermed gir fylka her eit særskilt forvaltningsansvar. Vi gjev òg døme på nokre verdifulle lokalitetar.

I Møre og Romsdal har ein svært godt oversyn over tradisjonelle slåttemarker fordi det her nyleg er gjort ei samanstilling av kunnskapen om denne naturtypen (Jordal 2007). 178 lokalitetar vert omtala i rapporten frå dette prosjektet, og slåttemarker er registrert i 29 av dei 37 kommunane i fylket. Lokalitetane finst likevel først og fremst konsentrert innan mindre geografiske område, og kommunane Stordal (22 lokalitetar, særleg i Nørdredalen), Rauma (28 lokalitetar, særleg i øvre Romsdalen), Tingvoll (19 lokalitetar, særleg i Vågbø-Holmeide) og Sunndal (16, særleg ved fjellgardane) har flest kjende lokalitetar. Frisk fattigeng, ofte med stort artsmangfald, er truleg den viktigaste vegetasjonstypen. 64 raudlisteartar er registrert i dei registrerte slåttemarkene (13 karplantar, 1 sommerfuglart og 50 soppartar).

- Ein særleg verdifull lokalitet er Skutholmen, Fræna, der det finst eit heilskapleg fiskarbondelandskap som vert skjøtta tradisjonelt og har mange gamle kulturlandskapselement m.a. mange små 1x2-meters potetåkrar i bergskortene. Slåttemarkene vert slått med ljå. Her finst mange raudlista beitemarkssopp. Staden er veglaus og kan nåast med robåt over eit 50 meter breitt sund.

- Langs Grøvvassdraget (Sunndal, utvalt for MR i 2008) og i øvre Romsdalen (Rauma) finst tørre-friske slåttemarkar med fleire tørrrengsartar som *Pilosella*-artar og sjeldne soppar.
- Stordal kommune har kanskje landets største bestandar av kvitkurle som i stor grad er knytt til restar av slåttemark.
- Nordre Sunnmøre er eit kjerneområde for solblom. Meir enn 30 000 blomsterstenglar er registrert innan dette området. Dessverre er det no berre sporadisk hobby slått igjen her.

I Hordaland har m.a. Losvik (1988) studert slåttemarksvegetasjon. Fire utformingar av jordnøtteng (frisk fattigeng, jordnøttutforming) finst langs kysten her:

- Jordnøtteng, kystmaure-utforming med m.a. kystgrisøyre. Utforminga finst òg i Sogn og Fjordane.
- Jordnøtteng, grisøyre-utforming med m.a. blåstjerne og tusenfryd. Utforminga finst òg i Sogn og Fjordane.
- Jordnøtteng, prestekrage-utforming med m.a. kystgrisøyre, kjertelaugnetrøyst og småengkall. Utforminga finst òg i Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal.
- Jordnøtteng, kamgras-utforming med m.a. kystgrisøre, vill-lin, hjartegras, storblåfjør og musekløver.

I tillegg er ei femte utforming identifisert i fjordstroka (O2-O1):

- Frisk fattigeng, marikåpe-raudknapp-utforming med m.a. englodnegras, smalkjempe, vill-lin og småengkall, men utan dei typisk vestlege artene. Utreiinga er ikkje godt nok kjend.

Jordnøttengene har ei spesifikk norsk artssamansetjing: Viktige lokalitetar er m.a. Urangsvåg, Bømlø og Gjuvsland, Varaldsøy.

I Sogn og Fjordane har miljøet rundt Ingvild Austad på Høgskulen over fleire tiår forska på og gjort ei rekkje registreringar i dei tradisjonelle slåtteengene i fylket. Også i Sogn og Fjordane er det registrert fleire jordnøttenger. Kystblåstjernerdominerte slåttemarkar finst i ytre kyststrok, m.a. i Gåsvær i Solund, og lokalitetane Sandøyna, Vilnes og Hamna i Askvoll. Ein viktig slåttemarkslokalitet finst på Øvre Ormelid, ein hyllegard i Luster. Her finst tørrrengar med m.a. brudespore, vanleg nattfiol og bakkesøte. Det er registrert mange slåttemarkar i Sogn og Fjordane, men fleire av registreringane er gjort for relativt lenge sidan og stoda i dag er uviss. På Grinde i Leikanger finst ei flott lauveng der både trea og enga framleis vert haldne i hevd.

I Rogaland er det registrert få slåttemarkar. Dette har dels samanheng med det er gjort lite forskning i Rogaland. Men hovudgrunnen er truleg det moderne og intensive jordbruket utover 1900-talet med omfattande nydyrking, oppgjødsling og bruk av engfrø førte til at dei tradisjonelle slåttemarkene gjekk tidleg ut av drift. Fattig berggrunn, høg nedbør og gjødselpåverknad gjer at dei fleste naturengene som er att er fattig engkveineng med blåknapp, blåklokke, følblom og ryllik. Denne er mindre artsrik enn mange andre engtypar. I nordre del av fylket finst jordnøtt og kamgras i engene, medan det i den sørlege delen finst enger med blodtopp, blåmunke og engtjørebloom. På Jonegarden i Sauda, ein museumsgard der jorda er i statleg eige, er det både fattige og litt rikare enger og slåttemyr som med unntak av 10 år har vore drive samanhengande på gamalt vis. Her finst kvitkurle og nattfiol. Solblom, som og er funnen her, finst og i nokre få andre registrerte slåttemarkar, m.a. Serigstad i Time og på Funningsland i Hjelmeland. Ei anna slåttemark på Jæren som har lege brakk i lang tid, er hovudlokalitet for den sterkt truga arten jærtistel som her i landet berre finst i denne delen av Hå kommune. Særleg artsrike dyneenger finst på Jæren og Karmøy. Engslått på desse er lite kjend, men det er gjort forsøk på Åkrasanden der slått har auka artsmangfaldet.

Generelle råd ved skjøtsel og restaurering av verdifulle slåttemarkar

Skjøtsel

Beste måten å skjøtte ei gammal, artsrik eng på, er å følgje opp den tradisjonelle driftsforma, utan gjødsling og med sein slått. Det tradisjonelle slåttetidspunktet har variert noko frå stad til stad

avhengig av klima og høgd over havet. Difor er det viktig å finne ut kva som har vore vanleg på den aktuelle lokaliteten eller i nærområdet frå gammalt av. Slått før 10. juli var svært uvanleg.

En bør nytte lett reiskap (ljå, tohjuls slåmaskin eller lettare traktor) der det er mogleg. Graset må bakketørkast eller hesjast før det vert fjerna. I tillegg til at ein får tørt og godt hø, er bakketørkinga viktig for at frøa til engartane både skal få modne ferdig og vert liggjande att på enga når høyet vert samla saman og køyrd vekk.

Einskilde stadar har engene i tillegg vore beita, anten vår eller haust eller begge delar. Berre beiting kan ikkje erstatte slått, men er dette einaste moglege skjøtsel i en periode, er storfebeiting det mest skånsame. Storfeet vel ikkje ut "godbitane" slik sauene gjer. Men beitepresset må ikkje vere for stort, og ein må rekne med noko manuell etterrydding. Der ein har tidlegblømande artar er det særleg viktig at ein unngår vårbeite.

Restaurering

Når det gjeld restaurering av enger som er i attgroing og utviding av eksisterande slåtteareal er det viktig å ikkje setje i gang med meir omfattande restaurering enn det ein klarar å følgje opp med skjøtsel i ettertid.

Dersom det er mange delfelt som skal restaurerast, kan det vere lurt å ta det trinnvis over fleire sesongar. Slik vert det meir overkomeleg, og ein får erfaring med kor omfattande dei ulike tiltaka er og kor mykje ein kan vente å få gjennomført per sesong. Hogst/grovrydding bør helst gjennomførast på frosen og gjerne bar mark. Då unngår ein skadar på undervegetasjonen, og samstundes er det enklare å få ein lågast mogleg stubbe. Rydding i snø kan vere meir tungvint. Mindre buskar og oppslag kan òg ryddast om sommaren når det er tørt og mykje av biomassen er samla i blada.

I slåtteenger som *ikkje* har vore tresette er det ikkje noko poeng i å setje att tre ved rydding, men gamle styvingstre bør få stå. Eit og anna lauvtre med fin og vid krone kan òg gjerne få stå. Alle gran/furu og framande treslag bør fjernast.

Etter hogst er det særleg viktig at alt ryddeavfall, kvist, stubbar og liknande vert samla saman og brend på eigna stader, og aller helst frakta ut av området. Dette for å unngå unødig oppgjødsling. Ryddeavfall som ligg spreidd utover vil elles fort føre til ny dominans av uønska snarveksande, konkurransesterk vegetasjon. Av same grunn er oppflising og spreining av flis i området ikkje å tilrå.

Attståande biomasse vil ta opp noko av næringa som vert frigjort frå daude røter av tre og buskar som har vert rydda bort. Dette gir ein gjødslingsverknad som lett fører til uønska nitrogenkrevjande artar (t.d. bringebær og brennesle). Gradvis opning er difor viktig. Gjødslingsverknad saman med auka ljossinnstråling fører gjerne òg til ein del etterrenning. Det er mest effektivt å slå lauvrenningane i juli, når det er minst energi samla i rotsystemet. Dette fell normalt saman med slåttetidspunktet. Det kan likevel vere nødvendig å rydde lauvrenningar fleire gonger dei par første sesongane.

Osp spreier seg ved rotskot, og rydding kan i mange tilfelle føre til omfattande renning. Det kan difor løne seg å ringborke osp ved å skjere eit ca. fem cm breitt band rundt treet nedanfor den nedste greina. Det er viktig at snittet er såpass djupt at all borken forsvinn, slik at transporten av næringsstoff stoppar heilt opp. Det er lettast å ringborke om våren. Etter tre somrar må dei daude trea fjernast.

Stubbar må kappast heilt ned til bakken, anten i samband med hogsten eller ved etterrydding på barmark. Større stubbar vil rotne fortare om ein skil borken frå veden med eit spett eller liknande, og deretter stappar jord i mellom. Med unntak av osp og or kan ein òg unngå renningar på denne måten. Dette kan t.d. vere aktuelt i kantar som hindrar ljossinnstråling til slåttemarka.

Problemartar som bringebær- og rosekratt, brennesle og mjøduert vil normalt forsvinne ved slått over tid. Men for å få dei bort kan det i byrjinga vere nødvendig å slå fleire gonger per sesong med ljå eller krattryddar. Felt med einstape bør slåast ned med kjepp, ikkje skjerast ned. På denne måten held bregna fram med å transportere næring frå røtene, og utarmar dermed rotsystemet sitt. Bregna bør så fjernast om hausten.

For meir utfyllande stoff om skjøtsel, restaurering og hevd:

Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker er å finne på DN sine heimesider: <http://www.dirnat.no/content.ap?thisId=500034662&language=0>

B. Bjøringsetra, aust

SØKBARE EIGENSKAPAR (for Naturbase)					
*Namn på lokaliteten Aursundet; Bjøringsetra, aust		*Kommune Aure		*Områdenr.	
ID i Naturbase BN00068528		*Registrert i felt av: Finn Gunnar Oldervik		*Dato: Bl.a. 10.10.2010 og 02.10.2011	
Eventuelle tidlegare registreringar (år og namn) og andre kjelder (skriftlege og muntlege): Lokaliteten er oppsøkt mange gonger frå ca år 2000 og fram til og med 2011. Det er mest førekomstane av beitemarkssopp som har vorten registrert, men også ein del karplantar, m.a. førekomstane av Pilocella-arter. Sett bort frå ein undersøking i 2002 då G. Gaarder deltok, er det Finn Oldervik som har utført dei andre.				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:	
*Hovudnaturtype: - Kulturlandskap, slåttemark (D01) 100%		Utformingar: Sølvbunkeeng (D0103) 15 % andel Frisk fattigeng (D0104) 85 % andel			
Tilleggsnaturtypar: - Ingen					
*Verdi (A, B, C): A – svært viktig		Annan dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Det er mange soppbelegg ved Naturhistorisk museum på Tøyen i Oslo og ein del plantebelegg i Trondheim, NTNU-Vitenskapsmuseet.			
Påvirkningsfaktorar (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)					
Stadkvalitet	Tilstand/Hevd	Bruk (nå):		Vegetasjonstypar:	
< 20 m x	God x	Slått	Torvtekt	Sølvbunkeeng (G3)	15 % andel
20 - 50 m	Svak	Beite	Brenning	Frisk fattigeng (G4)	85 % andel
50-100 m	Ingen x	Pløying	Park/hagestell		
> 100 m	Gjengrodd	Gjødsling			
	Dårleg	Lauving			
*OMRÅDESKILDRING (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)					
<p>INNLEIING: Lokalitetsbeskrivinga er innlagt av Finn Oldervik den 10.05.2011 og vart i oktober 2011 supplert og justert av nemnde Oldervik. I Naturbase tilsvarar lokaliteten deler av nr. BN00068528. Lokaliteten er registrert og skildra av Finn Gunnar Oldervik basert på feltarbeid gjennom mange sesonger, der særskilt funngaen har vorte grundig kartlagd. For å kunne gje ei betre vurdering av dei ulike utformingane, er lokaliteten også oppsøkt i 2011. Lokaliteten er ein gammal inngjerda seterstøl med fleire hundre års hevd.</p>					
<p>PLASSERING OG NATURGRUNNLAG: Stølen tilhøyrrer gnr 27/1, Bjøringen og ligg side om side med stølen til gnr 27/2 litt aust og opp for det relativt store Bjøringvatnet. Saman med stølen er det inngjerda eit myr- og skogsområde som tidlegare vart nytta som beite- og slåtteland. Dette er ikkje inkludert i lokaliteten no. Den ligg i mellomboreal vegetasjonssone (MB) og i klart oseanisk vegetasjonsseksjon (O2). Berggrunnen her er dominert av diorittisk til granittisk gneis, migmatitt, men det er også ein del glimmergneis, glimmerskifer og metasandstein/amfibolitt i området.</p>					

NATURTYPAR, UTFORMINGAR OG VEGETASJONSTYPAR: Hovudnaturtypen er slåttemark, men det kunne ha vore teke med litt meir areal i aust som truleg har vore nytta som slåttemyr tidlegare. Dette arealet består av rikmyr som er i ferd med å gro igjen pga manglande skjøtsel. Det er inngjerda saman med seterstølen. Vi reknar at mesteparten av det avgrensa arealet kjem inn under; Frisk fattigeng (D0104) (85 %), medan resten (15 %) er sølvbunkeeng (D0103). Lokaliteten er tydeleg baserik, men dei karplantartane som Fremstad (1997) nemner som karakterartar er stort sett fråverande. Truleg skulle det ha vore definert ein ny engvegetasjonstype med andre karakterartar enn dei som er nemnd i Fremstad (1997).

ARTSMANGFALD: Artsmangfaldet er svært stort på lokaliteten både kva gjeld karplantar og beitemarkssopp. Over store deler av stølen dominerer smalkjempe, men med innslag av storblåfjør, hårsvæver (*Pilosella*-artar), slik som hårsvæve, aurikkelsvæve og setersvæve, - vidare gulaks inkl. fjellgulaks, harerug, lækjeveronika, kattedot, kjertelaugnetrøyst, knegras, engfrytle, marinøkkel og mange fleire. Av raudlista beitemarkssopp kan nemnast; *Entoloma aethiops* (VU), *Entoloma atrocoeruleum* (NT), *Entoloma caeruleopolitum* (VU), *Entoloma prunuloides* (VU), *Hygrocybe aurantiosplendens* (NT), *Hygrocybe flavipes* (NT), *Hygrocybe fornicata* (NT), *Hygrocybe ingrata* (VU), *Hygrocybe lacmus* (NT), *Hygrocybe ovina* (VU), *Hygrocybe phaeococcinea* (NT), *Hygrocybe quieta* (NT) og *Hygrocybe splendidissima* (VU), dvs. 6 sårbare og 7 nær truga artar. Til saman er det registrert ca 20 vokssoppartar og ca 15 artar av raudskivesopp på denne lokaliteten.

BRUK, TILSTAND OG PÅVERKNAD: Lokaliteten har i sin tid vore litt jordbearbeida og også noko gjødsla med husdyrgjødsel, i alle fall så lenge det var drive slått her. Truleg vart det også gjødsla litt av og til med kunstgjødsla i den perioden at stølen vart bruka til saubeite. Det var aktiv seterdrift på Bjøringssetra fram til ca 1970 og geiter utgjorde da ein betydeleg del av buskapen. Stølen er no i ferd med å gro igjen pga manglande skjøtsel

Tidlegare drift: Opphavleg er dette ein gamal seterstøl som vart slått kvart år fram til omlag 1970. I tillegg vart det også vår- og haustbeita på lokaliteten. Høyet vart tørka og førebels lagra i ei høyløe rett nedanfor stølen. Det vart så henta om vinteren når det var godt sledaføre. Geiter utgjorde ein stor del av buskapen på denne Bjøringgarden før 1970 og geitene var også med til støls om sommaren. Dei sytte m.a. for at det omkringliggjande landskapet held seg opent. Frå 1970 til ca 1980 var det geiter som beita her og frå ca 1980 til 2005 beita det sauer på stølen. Etter den tid har det sporadisk vore beita av storfe som har brote seg gjennom gjerdet.

Noverande drift: Dei fem-seks siste åra har det ikkje beita husdyr på stølen bortsett frå det nemnde storfeet som har brote seg inn. Denne skjøtselen har vore alt for svak, så no byrjar det å visa seg tydelege teikn til attgroing, men endå (2011) er det fullt muleg å restaurera den verdfulle slåttemarka. Utanom det ein kan venta seg på ein gamal seterstøl, så er det lite av negative påverknadar å sjå på sjølve stølen.

FRAMANDE ARTAR: Ingen framande artar er registrert på lokaliteten.

KULTURMINNER: I øverkant av lokaliteten står framleis den gamle seterbu, og nedanføre lokaliteten har det stått ei gammal høyløe som no er falle saman. På sjølve stølen finst nokre rydningsrøyser.

SKJØTSEL OG OMSYN: Her bør absolutt slått takast opp igjen, då dette utan tvil vil vera det beste for arts mangfaldet og naturverdiane på lokaliteten. Slått kan eventuelt kombinerast med beiting av sau eller ungrøtter vår og haust. Vaksne kyr ser ut til å medføra tråkkskadar. Det trengs også ein betydeleg ryddeinnsats, både for å fjerna einer og lauvtre som no er i ferd med å spreia seg innover på stølen. (For nærare opplysningar, sjå skjøtelsesplan!)

DEL AV HEILSKAPLEG LANDSKAP: Lokaliteten må reknast som ein del av eit heilskapleg seterlandskap.

VERDIGRUNNGJEVING:

Trass i at lokaliteten ikkje har vore skikkeleg vedlikehalden dei siste fire-fem åra, må den framleis sjåast på som fullt intakt kva gjeld naturverdiar og er truleg, saman med nabostølen, det best vedlikehaldne og artsrike seterlandskapet vi har i Aure. I tillegg gjer det baserike jordsmonnet og den lange kontinuiteten i skjøtselen at ein finn svært mange sjeldne og raudlista beitemarkssopp her. Dette tilseier at lokaliteten har nasjonal verdi og må verdisetjast som: Svært viktig -- A.

KARAKTERARTAR:

Marinøkkel
 Storblåfjør
 Smalkjempe
 Harerug
 Hårsvæver av ymse slag

RAUDLISTEARTAR:

Entoloma aethiops (VU)
Entoloma atrocoeruleum (NT)
Entoloma caeruleopolitum (VU)
Entoloma prunuloides (VU)
Hygrocybe aurantiosplendens (NT)
Hygrocybe flavipes (NT)
Hygrocybe fornicata (NT)
Hygrocybe ingrata (VU)
Hygrocybe lacmus (NT)
Hygrocybe ovina (VU)
Hygrocybe phaeococcinea (NT)
Hygrocybe quieta (NT)
Hygrocybe splendidissima (VU)

SKJØTSELSPLAN

DATO skjøtselsplan: 10.05.2011	UTFORMA AV: FINN OLDERVIK	FIRMA: BIOREG AS		
EU89-UTM Sone 32 Ø=482114 N=7012548	Gnr/bnr. 27/1	AREAL (noverande): 11 da	AREAL etter evt. restaurering:	Del av verneområde? Nei!

MÅL:**Hovudmål for lokaliteten:**

- Lokaliteten skal haldast i god hevd med årleg slått og fjerning av høy etter tørking på bakken eller eventuelt hesjing. A-verdien på lokaliteten skal oppretthaldast ved at populasjonane av naturengplantar, særleg karakterartane skal vera like livskraftige som no, eller helst aukast.
- Vidare er det et mål at enga igjen skal oppnå den tilmåtsvis jamne fordelinga av artar som den hadde så lenge den vart slått og at den typisk slåttemarksstrukturen gjenvinnast.
- Slåttemarka skal liggja i eit ope landskap og kantsoner skal ikkje skuggast ut av skog og kratt.
- Slåttemarka skal ikkje gjødslast.
- Uttransport med traktor skal gjerast i same traseen kvar gong. Traseen skal merkast med staur til han er tilstrekkeleg synleg.

Tilstandsmål artar:

- Artsmangfaldet i slåttemarka skal oppretthaldast jf. artslistene over.
- Populasjonar av artane i lista over karakterartar skal oppretthaldast.
- Populasjonar av artane i lista over raudlisteartar skal oppretthaldast eller helst utvidast.

Mål for nedkjemping av problemartar/gjengroing:

- Lauvtrekratt på slåttemarka eller myra skal ikkje førekoma og mesteparten av eineren som no veks der må bort. Vi reknar med at det er ca eit månadsverk (150 t á kr. 300,-) å fjerna einer og lauvtre på lokaliteten, inkl. bortkøyring. Fjerninga kan fordelast på inntil 3 år.

AKTUELLE TILTAK:**Aktuelle restaureringstiltak, utover dei generelle:**

- Rydding og fjerning av materiale

Aktuelle årlege skjøtselstiltak, utover de generelle:

- Sein slått - tidlegast slutten av juli eller først i august
- Raking, vending og bortkøyring av høy for bruk som husdyrfór etter minst to dagers tørking.
- Etterbeite med sau/storfe

Prioritering (år)		Kontroll /dato:
2011-2013	50 t à kr. 300,- kr. 15.000,-	seinhaust 2013 og 2015
2012		2013
2012	10 dekar à kr. 1.800,- = Kr. 18.000,-	2013
2012		2013

UTSTYRSBEHOV:

- tohjuls slåmaskin vil lette mykje av slåtten
- ljà, rive, høygaffel
- dersom det ikkje er muleg å bruka traktor til uttransport er det naudsynt med bruk av jarnhest/elgtrekk.

OPPFØLGJING:

Skjøtselsplanen skal evaluerast innan 5 år:

Behov for registrering av spesifikke artsgrupper: Ein bør leggja vekt på å kartlegge førekomstane særskild av marinøkkel så fullstendig som muleg, slik at utbreiinga innan lokaliteten kan kontrollerast seinare. Det same gjeld ymse *Pilosella*-svæver samt blåfjør. I tillegg bør ein prøve å følgje utviklinga av dei rike beitemarkssoppførekomstane, om denne endrar seg med dei nye skjøtselstiltaka. Beitemarksfungaen er svært godt kartlagt på denne lokaliteten, då vi har følgd med denne artsgruppa dei fleste åra frå ca år 2000.

Tilskot søkt år:		Søkt til:	
Tilskot tildelt år:		Tildelt fra:	
Skjøtselsavtale parter:			
ANSVAR: Person(-er) som har ansvar for iverksettelse av skjøtselsplanen.			

Kjelder

Litteratur:

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Fremstad, E. og Moen, A. (red). 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. - NTNU Vitenskapsmuseet. Rapp. bot. Ser. 2001-4: 1-231.

Oldervik F 2005. Feltundersøkingar

Muntlege kjelder:

Lars Bjøring, Bjøringen, 6690 Aure (Tidlegare eigar)

Internett:

Dato

01.10.11

01.10.11

Nettsted

Direktoratet for naturforvaltning, [Naturbase](#)

Artsdatabanken, [Rødlista og Artskart](#)

Ortofoto/kart

Figur 2. Dette ortofotoet fra Gislink viser førebels avgrensning av den aktuelle lokaliteten rett til høyre for midten av biletet.

Bilete

Figur 3. Foto; Finn Oldervik, 23.07.2010 ©. Biletet er teke frå den nedre delen av lokaliteten mot nordaust. Som ein ser er harerug ein av dei dominerande artane her, men det er også ein del raudkløver, samt nokre svever. Sidan det er mange år sidan sist det vart slått her, så er det kome oppslag av mange einerbuskar, men også renningar av boreale treslag som bjørk og andre er i ferd med å gjøre sitt inntog.

Figur 4. Foto; Finn Oldervik, 23.07.2010 ©. Dette bildet er teke frå den nedre kanten og mot vest. Om ein ser godt etter vil ein sjå at det byrjar å visa seg nokre lauvtrerenningar her. Elles verkar plantevegetasjonen å vera rimeleg bra intakt, men beitmarkssoppene har særers dårlege vilkår når det verken vert slått eller beita.